

Жадоба

Олександр Мінович

– Михал Семенович, заплатіть хоч за цей місяць. Дітям у школу скоро – скільки-то всього купити треба. Михал Семенович, хоч половину дайте, вже два місяці зарплати не бачим. Виручку ж он яку здаєм. Увійдіть в наше положення, Мих...

– Ша! Сказав заплачу, знать заплачу, потерпите... А ці гроші з виручки мені вкрай потрібні. Шо вам розказувать буду – всьо равно не поймете. Бізнес – така штука, шо не кожний втямить. Зараз мушу пустити всі гроші на закупки, поки ціни не піднялись, а там продамося і вам шось припаде. Терпець майте... І так у мене непогано заробляєте, інші он – зовсім не платять. А не нравиться – не держу, шукайте де вам лучче буде.

Двоє дівчат-продавчинь невеликого продуктового магазину так і не випросили в свого боса заробітної плати. Бачили, що в того гроші є, і немалі, але така вже натура в хазяїна – де тільки зможе, там і урве або зекономить. Жаднуватий чоловік... Змушені дівчата змиритися – куди дінешся.

Семенович вигріб з каси гроші, склав їх у потерту сумочку-барсетку й пішов на вихід, до машини своєї. Спішив... Збирався здати виручку в банк поки той не закрився. Мав гарні відсотки з депозиту. Приємно було бачити, як кожного місяця набігає на рахунку дармова копійка.

Не знав господар магазину, що кинувся у вічі місцевій шпані. Приглянулася їм його товста потерта сумка, в такій грошики добрі точно мають бути. Вдарили чимось важким по голові – і вся виручка магазину тю-тю... Добре – живим оставили.

На лікарняному ліжку покаліченого бізнесмена прийшли провідати його працівниці. Дівчата з великим співчуттям дивились на забинтовану голову свого хазяїна й щиро зітхали-жаліли. Принесли хворому кульок апельсин, шаріючись витягли чистий конверт:

– Михал Семенович, ми вам тут трошки на лікування зібрали. Не багато, але чим вже змогли. Видужуйте...

Петро Барженко вирішив іти на пенсію. Хватить... Наробився... Тридцять років суддею. Тисячі справ розглянув. Людей через себе пропустив – за день на Хрещатику стільки не побачиш. Спочатку дурний був – чесний, як колись в інституті навчили. Старався в кожну справу вникнути, кожну людину зрозуміти. Справедливість цінив понад усе. Гордився високим призначенням, високою довірою. Проте згодом, коли подивився, що навкруги робиться, як колеги не встигають дорогі машини міняти, квартиру за квартирою купувати, то кинувся й собі за ними навздогін. І треба сказати – наздогнав таки, задніх не пас, багатьох ще й випередив. Сильно і старатися не потрібно було – коли пішла чутка, що бере – самі понесли, ледь не по кожній справі, що грошима великими пахла. Сиди собі й рishай, як просять.

Особняк триповерховий, з капличкою в дворі звів за два роки – в Кончі. Гарне місце, престижне, Дніпро поряд, закрите містечко – ніхто чужий не пролізе. Куди не

кинься – скрізь лице з телевізора. Є чим похвалитися. Недарма життя прожив, недарма стільки років з кабінету не вилізав.

Міг би й далі працювати, але ті клятві декларації замучили, журналісти лізуть з питаннями, якоїсь доброчесності вимагають. Покажи і покажи їм – де гроші взяв. Що робити?... Не відстануть... Одне виходить: від гріха подальше на пенсію, поки те, що вже є не забрали. Та й пенсія не погана – майже зарплаті рівняється, однак, стій-стій... то ж і не пенсія зовсім. То правильно називається – суддівське утримання. Воно в десятки разів більше ніж у доярок або шахтарів. Гарно наші самі для себе придумали. Ніяких тобі обмежень у виплаті. А що? Хто де робить – той там і має право брати.

Пішов на те утримання... Кинув таки роботу...

Здавалося б розкошуй тепер – і ні про що не думай. Проїдай зароблене. Але ж – ні! І тут не дають покою, то той, то той лізе з різними проханнями, ніби в спілку кредитну.

– Петя, виручай, брат... дочка захворіла, племінниця твоя. Позич на операцію – повік не забуду. Більш не маю до кого звернутися, а в мене, ти ж знаєш, кишені діряві, і на прості таблетки ледь спромогаюсь.

– Ну де я тобі візьму – що не знаєш, не працюю, сам сижу на те, що держава кине мов кістку обглодану собаці. Все, що було вклав, сам бачиш куди... А воно такі кошти тягне – ого-го! Не буду вкладувати – завалиться. Вибачай, брате! Викручуйся якось сам.

Пішов брат з нічим. І неначе дорогу замів по собі.

Прийшло-навалилося, обсипало негараздами... З жінкою сварки-перепалки, мовби геть чужі. Може того, що раніше рідко бачилися – одне, спати приходив додому, а то все на роботі й на роботі. Тепер гризуть одне одного, не зоглянулися – ворогами стали. Пішла жінка з хати – ніби й не було ніколи. За нею й сини повіялися – перестали батька визнавати. Жаднюгою заздrenним обізвали. Сказали аби подавився своїми грошима.

Живе Барженко сам. Тижднями немає до кого слова сказати. Якби не сусід за парканом чи продавці в магазині – мову людську забув би. Спочатку ще було нічого, спокоем насолоджувався, однак згодом тиша й самотність так стала на голову давити – хоч криком кричи. До людей же звик за стільки років. А тут немов у пустелі чи в тюрмі. Так там сидять ним засуджені, бо мали за що. А він?... Була надія пожити досита, проте, виявилось, до цього звичним треба бути, не боятися й не жаліти тратитися.

Кажуть: ніби чули сусіди, як інколи з того маєтку, що із каплицею, де старий суддя живе, ночами наче вовк виє. І що то воно там таке?...

– Води!... Води подайте!... Та де ж ви там всі подівалися? Їдри-вашу качалку... Чує, хтось чи не чує?... Розпустилися, зарази...

Це Паша Кльоц. Не може ніяк прислуги дозватися. Вона у нього ще недавно миттєво реагувала не тільки на його голос, а навіть на порух маленький рукою чи оком. Тепер не спішать, знають – недовго йому залилося розпоряджатися. Дні його пораховані. Більше молодих слухають – сина й невістку.

Хвороба у Паші невиліковна – рак. Пізно схватився – оперувати ніхто не береться. Далеко пішли метастази, до кожної клітини добираються. Куди тільки не звертався, по яких закордонах не їздив, які тільки шалені гроші не пропонував – ескулапи руками

розводять, не бачать чим можуть допомогти.

А статки в Кльоца дійсно шалені. Такі, що значну частину країни можна купити. Заводи, нерухомість, магазини, яхта... всього й не перелічиш. Довго стягував, через все пройшов. Щось приватизував за безцінь в лихі часи безвластя, щось захватив-віджав у колишніх партнерів, щось зумів вчасно вихватити в конкурентів. Крутився, вертівся, вхитрявся, крав, не боявся кров пустити, життя загубити.

Починав важко. Бандити, рекет, міліція, інфляція – немало було перешкод. Однак зумів через все пролізти наче в'юн між пальцями. Все і всіх заставив собі служити аби капітал прибував. Закон був для нього один – купити й ще раз купити, а що не купується силою й хитрістю взяти.

І от тепер це треба покинути... Те до чого йшов довгими роками, всіма своїми діями, помислами, намаганнями. Прахом!... Ціла бізнес-імперія прахом! В нікуди, в безвість, в провалля якесь незвідане.

Ні, воно то наче й сину рідному і єдиному, не комусь чужому, не геть на вітер, але ж і не собі. Не собі, для якого так старався, так ліз із шкури, так змів усе на своєму шляху.

Проте й то ще не все. Синові... можна було б змиритися, ніби ж для нього стягував, любив же про це всім частенько казати. Але ж не син буде все проживати, всім управляти, не син, а невістка. Нелюба істота, яка не знати звідки взялася, звідки присунулася. Обкрутила-заманила, влізла в душу й довіру до синочка, затьмарила йому очі й мозок, і так уже ним крутить, так крутить, немов дурником. Ех, не зумів вчасно позбавитися цієї прибуду лицемірної, не встиг сину туман-облуду з голови вивести. Тепер пізно... Вона буде правити імперією, пожирати зароблене, з таким трудом добуто. Во-на-а-а-а! Хіба міг в найстрашнішому сні таке побачити – все для неї достанеться. Для чужої! Для н-н-е-ї-ї-ї! Зуби скрегочуть, а зробити нічого не можна.

Хтось розповів Паші про його колишнього студентського друга – разом до дівчат ходили, разом у студентській їдальні манну кашу замовляли – найдешевшу страву, на кращу грошей не мали. Тепер, кажуть, приятель "книжечки пописує" – віршики, оповідання. Знайшов його твори на сайті літературному. Дійсно пише. Й так мов для нього, для Паші:

"... багата людина – зазвичай є найбільш бідною. Замінює на гроші неоціненні багатства світу, які завжди були непідвладні грошам – молодість, здоров'я, дружбу, любов... В гонитві за наживою часто втрачає друзів, близьких, кладе все своє здоров'я і сили для безкінечного накопичення. Жадоба захватити якомога більше править такою людиною, немов горілка алкоголіком, робить його повністю залежним. Карою для таких людей є безупинне очманіле стремління бути першим в багатстві, мати його більше від інших. Ніколи не зможе багач зупинитися в цьому злочасному бігу, відірватися од цього шаленства, бо така вже у нього крива стежа, такий шлях облудний..."

Дід Вася вернувся з рибалки. Поставив свого старого, обшарпаного "опеля" у дворі й став виймати з багажника снасті, улов, причаландя різне для риболовлі. Заніс все те до себе в літню кухню – його теперішнє житло. В хаті, яку будував довгі роки дочка

живе з трьома дітьми й зятем. Виселився від них аби не мішати – хай живуть, молоді, їм більше треба, якби тільки їм добре там було, а йому, десь примоститися – і того буває забагато.

Підійшов до машини, постукав ногою по колесах, чи добре накачані. Подумав: "резина вже сильно полисіла... гаїшникам не попадайся... тре якось гроші економити – нову купити..."

Взяв торбу з рибою, пішов онуків будити – нехай подивляться яку гарну рибу дід піймав.

Малеча вискочила прожогом, обступила-оплела, полізла з торби улов діставати.

– Ого які окунці!... І карасики й щука, а скільки ж їх ... ше так багато не було. Оце так улов! Ну ти й молодець, діду, ох і молодець!

– Ма-а!... Па-а!... Йдіть подивіться скільки наш дід риби наловив! Щука яка велика, паща більша ніж в нашого Бобіка, а зуби, зуби які гострі...

– Діду, а дід – нас візьмеш наступного разу. Туди де верби такі великі-великі, гілля ше таке довге – аж до води тягнеться, де ти казав, що дуже любиш сидіти... де сонце таке червоне сходить над лісо... Візьмеш?...

– Візьму-візьму, чого ж не взяти.

Дід Вася стояв посеред двору обплетений дітьми й онуками, мов гілками вербовими на тину й радісно всміхався у сиві вуса...

Олександр Мінович